

เทศน์เช้า วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรม วันนี้วันพระ วันพระ วันโกนเป็นวันของชาวพุทธ ชาวพุทธ มีวันพระ วันโกนไว้ทำบุญทำกุศลเพื่อหัวใจของเรา

เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เรามีอำนาจวาสนามาก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ฝากไว้ๆ แล้วฝากไว้กับชาวพุทธๆ ชาวพุทธมีอำนาจวาสนามากน้อยขนาดไหน

อย่างถ้าเป็นเรา เราเป็นชาวพุทธ เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แต่เรา ชาวพุทธที่ทะเลียนบ้านไ้ เราชาวพุทธที่ทะเลียนบ้านเฉยๆ เราไม่เชื่อสิ่งใดเลย เราเชื่อแต่ ผลประโยชน์ของตน เราเชื่อแต่กิเลสที่มันจะกล่อมหัวเรา เราเชื่อกิเลสที่มันผลักดันให้เราทำสิ่งใด เราก็ทำพอใจของเรา เราสมความปรารถนาของเรา ทำสิ่งใดก็ประสบความสำเร็จ ทำสิ่งใดก็ประสบความสำเร็จ

เราเป็นชาวพุทธที่ทะเลียนบ้านไ้ เพราะมันไม่มีศีล ไม่มีธรรม แล้วถ้าชาวพุทธล้มลุกคลุกคลานมา ชาวพุทธจะเป็นเปรตก็ได้ จะเป็นผีก็ได้ จะเป็นอันทพาลก็ได้ จะเป็นนักเลงสุรานักเลงการพนัน เป็นได้ทั้งนั้นเลย นั่นคือชาวพุทธ

แต่ถ้าเรามีอำนาจวาสนาของเรา เราไปวัดไปวา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นทางออกของชีวิต ชีวิตเรานี้เป็นทางออกของชีวิต

ก็ชีวิตมันอันตู่ไ้ ทำสิ่งใดขึ้นเ้า เพราะธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดานะ อนาคตังสญาณ รู้ทะลุปรุโปร่งไปทั้งสิ้น

บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อตีตอนาคตทะเลอุปรูปร่าง แต่ท่านไม่พูด ท่านพูดไปแล้ว
ทุกคนบอกว่าจะแก้อย่างไร จะทำอย่างไร

ไฉนนั้นเป็นการเข้าทรงเข้าผี เขาแก้ไขกันอย่างนั้น

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า กุสลา ฆมา อกุสลา ฆมา เพราะคนทำสิ่ง
นั้นมา มีเวรมีกรรมของมันมา เวลาเวรกรรมมันให้ผลขึ้นมาก็เป็นความทุกข์ความยากของตน
เวลาทำคุณงามความดีมาเป็นบุญกุศลของตน ก็สิ่งที่คุณงามความดีมันให้ผลของตน สิ่งนั้นมัน
เป็นสิ่งที่เราทำมาๆ ทั้งสิ้น

แต่ในปัจจุบันนี้เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนาใน วันขึ้นวันพระๆ องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ ถ้าบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา
อุบาสก อุบาสิกาที่มีศีลมีธรรมในหัวใจของตน วันพระ วันโกนก็จะหาบุญหากุศล หาบุญกุศล

คนเฒ่า คนแก่สมัยโบราณ เวลาแก่เฒ่าขึ้นมาแล้วจะไปวัดไปวาขึ้นมา ไปจำศีล ฟังธรรม
จำศีล ฟังธรรม เพราะไม่ไถ่ล้างแล้วจะต้องมีสมบัติติดตัวของตนไปไง คนจะออกจากบ้านจาก
เรือนขึ้นมา จะมีสมบัติสิ่งใดติดตัวของเราไปบ้าง

บุญกุศลเท่านั้นจะติดหัวใจของคนไป ทรัพย์สมบัติทั้งไว้เป็นมรดกตกทอดให้กับทายาท
ของตน แต่สิ่งที่จะได้ไปกับตนเองคือบุญและบาปของตัวเองทั้งสิ้น แล้วถ้าทายาทของตนระลึก
ถึง ทำบุญกุศลมอบให้ๆ เคาะโลงป้อกๆ มากินข้าว

แล้วได้กินไหม

แต่ของเรา กุสลา ฆมา อกุสลา ฆมา เราทำของเราปัจจุบันนี้

หลวงตาพระมหาบัวท่านประกาศไว้เลย

“เราตายไปแล้ว ไม่ต้องทำบุญกุศลให้เรานะ ไม่ต้องมาคิดถึงเรานะ ไม่ต้องมาห่วงเรา
เราทำไว้เสร็จสิ้นแล้ว เราทำไว้สมบูรณ์แบบแล้ว ไม่ต้องมาทำให้เรา ไม่ต้องมาทำให้เรา”

นี่ไง แต่ของเรา เราห่วงหาอาทร เวลาคนตายไปแล้วไม่เห็นมาเข้าฝันเลย

ไม่เข้าฝันนะดีมาก เพราะเขาเสวยภพเสวยชาติของเขาโดยสัจจะโดยความจริงของเขา
 ใ้เข้าฝันๆ ส่วนใหญ่แล้วมันเข้าฝันเพราะอะไร แล้วเข้าฝันๆ สายบุญสายกรรมของคนไม่
 เหมือนกัน จริตนิสัยของคนแตกต่างกันไป ถ้าจริตนิสัยของคนแตกต่างกันไป มีอำนาจวาสนา
 มากน้อยขนาดไหน แต่ถ้ามีอำนาจวาสนาเล็กน้อยขนาดไหน เขาต้องมาขอความพึงพาอาศัย
 เรา เราอุทิศส่วนกุศลอย่างนี้ไป อุทิศส่วนกุศลอย่างนี้ไป

ถ้าเป็นวันพระ วันโกนขึ้นมา ทำบุญแล้วอุทิศส่วนกุศล บุญกุศลทำให้สุขใจ ทางออกของชีวิตใจ ชีวิตที่มันอันตู่ ชีวิตที่มีความทุกข์ ชีวิตที่บีบคั้น

สละ ให้ทาน การเสียสละให้ทาน เราเป็นผู้วิเศษ เรายังมีความสามารถที่จะเป็นที่พักพิงพาอาศัยของสังคมได้ แล้วทำไมหัวใจเราไม่มั่นคงล่ะ ทำไมเราพึ่งพาอาศัยเราไม่ได้ มันได้คิดไง ถ้ามันได้คิด ได้คิดโดยมีความสามัญสำนึก ไปวัดไปวามันกระทบขึ้นมา เห็นไหม

ถ้ามีอำนาจวาสนาขึ้นมา เวลาอุปาสก อุปาสิกาอยากประพฤติปฏิบัติ อยากบวชๆ บวช
พระ บวชพระก็พิธีกรรม พิธีกรรมเท่านั้นนะ บวชพระแล้ว สมมุติสงฆ์ๆ บริษัท ๔ ไร่ ภิกษุ
ภิกษุณี อุปาสก อุปาสิกาไป

เวลาบวชมาแล้วเป็นนักรบ นักรบรบอะไร รบกับประชาชนไหม รบกับข้าวของเงินทอง หรือ ทำไมไม่รบกับกิเลสของตน

ถ้าเป็นความจริงๆ มันเป็นแค่พิธีกรรมๆ บวชพระก็เป็นพิธีกรรม นั่งสมาธิก็เป็นพิธีกรรม
เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาเป็นพิธีกรรม พิธีกรรมประพฤติปฏิบัติเท่านั้น ถ้าเขาจริงเขาจริงจังขึ้นมา
เรามีสติปัญญา เรามีครูมีอาจารย์ของเรา

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติของท่านเป็นความจริงในหัวใจของท่าน ท่านมหัศจรรย์ในใจของท่านไง แล้วเวลาออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมา จะทุกข์จะยากขนาดไหน ฤดูงควัตรๆ ฤดูงควัตรเป็นเครื่องขัดเกลากิเลสไง

กิเลสในหัวใจของคนมันยิ่งใหญ่นัก กิเลสมันปั่นหัวในหัวใจใจ เราบวชเป็นพระแล้ว เราเป็นอาจารย์ที่ยิ่งใหญ่ ต้องมีคนมานับนอบนุชาเรา ทำสิ่งใดแล้วต้องมีคนมาค้าชูเรา

เอ็งต้องฟังอาศัยเขาหรือ แล้วใจของเอ็งยืนในใจของเอ็งไม่ได้ใช่ไหม ศีล สมาธิ ปัญญา สติ สมาธิ ปัญญา มันอยู่ที่ไหน เวลาศึกษามา บวชมาแล้วแค่พิธีกรรม สมมุติสงฆ์ขึ้นมา บวชมาเป็นพระ บวชเป็นพระนี่บริษัท ๔ ไง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้ ฝากศาสนาไว้กับอุบาสก อุบาสิกา ภิกษุ ภิกษุณี สิ่งนี้ให้ฝึกหัดประพฤติกปฏิบัติขึ้นมา ถ้าผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต

เห็นพระพุทธเจ้าหรือยัง

เพราะไม่เห็นพระพุทธเจ้า มันถึงได้พำเพ็ญ ละเมอเพ้อพอกันไปอยู่นั่นไง

ถ้ามันเห็นพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าอยู่ที่กลางหัวอก พระพุทธเจ้า พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน จิตวิญญาณของเรานั้นคือพุทธะ

แต่ในปัจจุบันนี้จิตวิญญาณของเรามันไม่เป็นอิสระ มันโดนกิเลสครอบงำไง

ครอบครองของมารนะ มันมีปุ่ มันมีลูก ๓ คน ความโลภ ความโกรธ ความหลง มันมี หลานของมัน มีเหลนของมันนะ แล้วมันก็ขี้รดหัวใจ ขี้รดหัวใจ ขี้รดหัวใจทุกวันเลย ทุกข์มาก ทุกข์มาก ทุกข์ ทุกข์ ทุกข์

ก็มารมันให้ผลไง แล้วเอ็งเป็นอิสระได้ไหม นี่ไง เพราะไม่เห็นพุทธะไง ประพฤติปฏิบัติไม่เป็นความจริงไง มันเป็นแค่พิธีกรรมๆ ไง

แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม เวลาญาติพี่น้องของเราเสียชีวิตไปแล้วก็อยาก ให้ฝนถึง เวลาประพฤติปฏิบัติไปแล้ว ถ้ามันสัญญาอารมณ์ เวลาอารมณ์มันจะเกิดขึ้น ไปรู้ไป เห็นสิ่งต่างๆ เข้าทรงทรงเจ้าทั้งนั้นนะ การเข้าทรงทรงเจ้า เหมือนคนประทับทรงสั้นๆ ง่ายๆ เลย เจ้าพ่อจะคุ้มครองดูแลลูกข้าง

อทาสิเม อทาสิเมฯ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการไว้ เธออย่าคร่ำครวญ อย่าร้องไห้ อย่าพิไรรำพันเกินไป เธอไม่ต้องกราบภูกเขา กราบดวงอาทิตย์ กราบไฟ

แต่ก่อนคนไม่มีที่พึ่งอาศัย เขาก็หาที่พึ่งของเขา ทุกคนหวาดระแวง ทุกคนวิตกกังวลในชีวิตของตนทั้งสิ้น แล้วก็หาที่พึ่งที่อาศัยของตนไม่เจอไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลา

ได้หักเรื่อนยอดของกิเลสตัณหาความทะยานอยากในใจของท่านแล้วไง เธออย่าร้องไห้ อย่าพิไร
รำพันถึงใครทั้งสิ้นไง ให้ทำคุณงามความดีของเรา ทำคุณงามความดีของเรา

วันพระ วันโกน ไปวัดไปวา กัน ทำบุญกุศลของเรา ทำบุญกุศล สิ่งที่ได้มานี้ น้ำพิก น้ำแรง
ทั้งนั้นนะ มันได้มาจากไหน เราทำหน้าที่การงานของเรา มา เราชวนชวายมา ได้เงินแล้วเรายังไป
แลกเปลี่ยนเป็นไทยทาน เป็นไทยทานแล้ว เป็นปัจจัยเครื่องอาศัยของสมณะ แล้วเราไปทำบุญ
ทำกุศลของเรา น้ำพิก น้ำแรงเป็นสัมมาทิฐิ ความถูกต้องชอบธรรมทั้งสิ้น เราเสียสละไปแล้ว
เป็นบุญกุศลของเรา ถ้าเป็นบุญกุศลของเรา อุตศีลส่วนกุศลนี้

อุตศีลส่วนกุศลคือบุญที่ได้เห็น บุญที่ได้ทำแล้ว ญาติโกโหติกาที่เสียชีวิตไปนะ ขอให้มีความ
ความสุขๆ อย่างนี้ ความสุขอย่างนี้เพราะอะไร เพราะมันเป็นผู้ให้ มันผู้ปลดปล่อย มันไม่ใช่เป็น
กิเลส ไม่ใช่เป็นผู้จรรนกับกิเลสไง

กิเลสมันบีบมันคั้น มันบีบบีบไฟ ทุกข์เกือบตาย ไม่ต้องอุตศีลนะ ไม่ต้องอุตศีลให้ใคร อุตศีล
ให้ใคร ใครก็ไม่เอา

เอาบุญกุศล เอาความสุขอันนั้นนะ แล้วความสุขอันนั้น เห็นไหม จิตที่เวียนว่ายตายเกิด
ในวัฏฏะ ถ้ามันเป็นบุญเป็นกุศลของมันขึ้นมา มันจะมีสติปัญญาขึ้นมา แล้วเวลาเราอยากจะทำ
ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา แล้วจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้สมกับเป็นชาวพุทธ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนถึงการทำความสงบ ๔๐ วิธีการ กรรมฐาน ๔๐
ห้อง การทำความสงบแตกต่างหลากหลายมากมาย เพราะอะไร

เพราะคนมันมีความชอบและมันมีกิเลสที่บีบคั้นในดวงใจแตกต่างกันไป บางคนทุกข์
เจียนตายๆ พอมันสำนึกได้นะ มันนั่งสมาธิมันลง พับ! โอ้โฮ! บางคนภาวนาเกือบเป็นเกือบตาย
ไม่ลงสักที ไม่ลงสักที

เพราะอะไร

กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา

เราเห็นพระเดินมาองค์หนึ่ง เราเห็นพระด้วยกันทุกๆ คน เราคิดว่าพระองค์นั้นเป็นพระ
อะไร เห็นไหม คิดไปเรื่อยแปดเลย

พระองค์นี้ส่งสยบวชปลอม ปลอมบวชมาเพื่อหาผลประโยชน์

โอย! พระองค์นี้เป็นทายาทของเรา เป็นเครือญาติของเรา พระองค์นี้

นี่ไง จริตนิสัยไง กรรมฐาน ๔๐ ห้องไง การทำความสงบ ๔๐ วิธีการไง เห็นพระองค์นั้น
ไง แล้วก็วิตกวิจารณ์แตกต่างกันไป ใจจะทำความสงบของใจขึ้นมา ก็เลสมันก็ดิ้น มันก็พลิกมัน
ก็แปลงอยู่ในใจของตนนั่นไง แล้วทำอย่างไรให้มันสงบระงับเข้ามาได้ละ

ถ้ามันสงบระงับเข้ามา ไม่ใช่ธรรมทรงเจ้าเข้าผี

ทรงเจ้าเข้าผีมันแค่ไปปะทะกับอารมณ์ของตน อารมณ์ความรู้สึก ความทุกข์ความยาก
นั่นคืออารมณ์ทั้งสิ้น แล้วศึกษาธรรมมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามากมาย
เข้าใจหมดเลย ฉันทุ้หมด พระพุทธเจ้าสอนอะไรรู้ทั้งสิ้นเลย แล้วมันก็คิดให้เหมือนไฉ่ คัดลอก
เป็นอย่างนั้นนะ ว่างๆ ว่างๆ

ว่างๆ ว่างๆ ใครเป็นคนบอกว่าว้าง ความว้างมันพูดได้หรือ ความว้างมันมีชีวิตไหม
ความว้างมีภาษาหรือเปล่า

ไม่เห็นมี จิตมันไปบอกว่าว้าง มันเลยเป็นสองใจ

พุทโธๆ ให้มันเป็นตามความเป็นจริง เราไม่ใช่ทรงเจ้าเข้าผี เราไม่ต้องการสัญญา
อารมณ์อะไรทั้งสิ้น เราต้องเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่ามกลางหัวใจของเรา

เวลาพุทโธๆ จนมันพุทโธไม่ได้

คนภาวนาเป็นนะ พุทโธๆ นี่สัญญาอารมณ์ เพราะความรู้สึกนึกคิดโดยธรรมชาติของ
จิต ผู้รู้มันคิดของมันโดยธรรมชาติของมัน แล้วมันคิดไปเรื่อยแปดพันเก้า แล้วครอบครวัของมาร
มันขับไล่ คิดตามแต่มันจะสั่ง ก็บังคับบริกรรมพุทโธ วิธีการปฏิบัติ

หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ พุทโธๆ นี่มันคิดของมัน มันทำของมัน บังคับไม่ให้คิดเรื่องอื่น บังคับให้อยู่กับพุทธานุสติ พุทโธๆ จนพุทโธไม่ได้ พุทโธๆ ก็ตื่นอีก พุทโธไม่ได้ มันสละมาเป็นตัวของมันเอง มันจะสละสัญญาอารมณ์มาเป็นตัวของมันเอง

คำบริกรรมๆ ถ้าคำบริกรรมกับผู้รู้มันกลมกลืนกัน กิเลสมันเบาบางลง กิเลสมันบอกว่าต่อสูขนาดไหนมันก็สู้ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลามันสู้ ถ้าจิตใจเราอ่อนแอ เวลามันพลิกมันแพลงขึ้นมา ไหลตามมันไปเลย มันพลิกมันแพลงหน่อยเดียว จะเป็นจะตายเลย แต่ถ้าเราบังคับมันพุทโธๆ จนกลมกลืน เออ! มันก็ว่างๆ ดีเนาะ เออ! มันก็สุขสบายดีเนาะ เห็นไหม สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

คนเรา สิ่งที่แสวงหามาก็เพื่อความสุขทั้งสิ้น แล้วแสวงหามาเจียนเป็นเจียนตายเพื่อจะเอาความสุขแค่ปลายนิ้วก้อย

การครองเรือน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้เนะ เหมือนวิดทะเลทั้งทะเล เอาปลาตัวเดียว หัวใจเราก็ครองไม่ไหว หัวใจคู่ครองเราก็อีกใจหนึ่ง มีลูกขึ้นมาก็อีกหัวใจหนึ่ง แล้วหัวใจก็ทะเลาะเบาะแว้งกันในบ้าน ทุกข์เจียนเป็นเจียนตาย ความสุขชนิดหนึ่ง นิดหนึ่ง

แต่เวลาจิตมันสงบขึ้นมา ใ้อโฮ! มันไม่ต้องไปหาที่ไหน มันหาที่ในใจของเรา

จากวันนี้นั้นพระ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน พระพุท พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัยของเรา เราเป็นชาวพุทธที่เนื้อหารสจะ เราจะประพฤติปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่หัวใจของเราเป็นพุทธะเสียเอง มันสว่างมันใส มันผ่องมันใสขนาดไหน ให้มันเป็นตามสัจจะความจริงของตน เพราะมันเป็นจริงเป็นนิสสัย มันวัดกันไม่ได้ มันจะเทียบเคียงเป็นมาตรฐานอันเดียวกันไม่ได้ มันอยู่ที่บุญกุศลของคนทำมามากและทำมาน้อยแตกต่างกัน มันเทียบกันไม่ได้

เอตทัคคะ ๘๐ วิธีการ พระอรหันต์ลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีความถนัดแตกต่างกัน ๘๐ องค์ ๘๐ วิธีการ แต่เอตทัคคะคือสำคัญที่สุดในแขนงนั้น นั่นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งให้เป็นเอตทัคคะในพระพุทธานุสสนาใจ

ใ้อของเรา ขอให้มันสงบเข้ามาเถอะ

วันนี้วันพระ ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต

ถ้าจิตใจเราสงบระงับเข้ามานะ มหัศจรรย์มาก สิ่งที่เราชวนชวามาทั้งสิ้นก็เพื่อหัวใจดวงนี้

แต่ถ้าหัวใจดวงนี้มันยังโง่เขลาเบาปัญญาอยู่ มันก็จะไปกว้านเอากรรมมะเก่าแก่ มีลาภ เสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศไ้ มันเป็นโลกธรรม ๘ โลกามิส เรื่องของโลก เอ็งทำไมโง่อย่างนั้น เอ็งทำไมไม่เห็นแต่หัวโขนมันมีค่า เอ็งทำไมไม่เชื่อมันองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่กราบธรรมๆ

สังขารมโนใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วสังขารมโนนี้ก็อยู่ในหัวใจของเรา แต่ตอนนี้นั้นมันมีดบอดเพราะโดนกิเลสมันครอบงำอยู่

เราก็ฝึกหัดของเราๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้ทางเท่านั้น เราต่างหากเป็นผู้ที่ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นตามความเป็นจริง

แล้วใจมันคุมได้ง่ายไหม ใจมันรักษาได้ง่ายไหม

ใจของคนรักษาได้ยากมาก ยากมากเพราะมันมีกิเลสใจ ยากมากเพราะมันมีพญามารใจ แต่ถ้าเราไม่ทำ ใครจะทำ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้ทางเท่านั้น ชี้ทางเท่านั้น

เราเป็นชาวพุทธใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ ใจ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาใจ แล้วเราก็ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติเป็นวิธีการ ให้มันเป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจของเรา

ถ้าเป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจของเรา เราจะกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยหัวใจอันนี้เลย มันเข้ากัน มันถึงกัน มันถึงกันด้วย อ้อ! องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอาจิตนี้เองเป็นที่ประพฤติปฏิบัติ

พระกรรมฐาน จิตตภาวนาๆ เขาภาวนาด้วยจิตของเขา เขาไม่ได้ภาวนาด้วยอารมณ์ของเขา สร้างภาพจินตนาการเป็นสัญญาอารมณ์ ปฏิบัติก็เข้าทรงทรงเจ้าอยู่อย่างนั้นนะ ไม่ใช่อริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ดับทุกข์ในใจของตนในพระพุทธศาสนาเอวัง